

NEYTENDASTOFA

LANDSÝN 2018

Neytandinn, merkingar matvæla, kröfur neytenda

Tryggvi Axelsson, forstjóri Neytendastofu

23. febrúar 2018

NEYTENDASTOFA

Neytandinn

Vörur, matvæli, þjónusta:

Fjöldaframleiðsla og einhliða massa markaðssetning

Neytendavernd ákveðin með lögum -

Reglugerð nr. 1294/2014 um miðlun upplýsinga um matvæli til neytenda (innleiðing á reglugerð ESB 1169/2011) – innihaldslýsingar (eftirlit MAST)

Lög nr. 57/2005, um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu: gildir um allar vörur og þjónustu (innleiðing á tilskipun 2005/29/ESB) – bann við villandi viðskiptaháttum (eftirlit Neytendastofa - NEST)

Lög nr. 134/1995, um öryggi vöru og opinbera markaðsgæslu (innleiðing tilskipun 2001/95/ESB) + sérlæg um vörur (CE), s.s. leikföng, persónuhlífar, raftæki, skoteldar, lækningatæki, o.s.frv. (NEST)

Neytendur eru smáir gagnvart framleiðendum og seljendum – lögvernd nauðsynleg

NEYTENDASTOFA

Upplýsingagjöf til neytenda

Innihaldslýsingar, umbúðir, auglýsingar, og svo
MERKI

Vörur og matvæli: Ýmis MERKI eru til og grundvöllur er mismunandi

Lögbundin merki

Valfrjáls merki einkaaðila

a. Skyldubundin

b. valfrjáls merki

„dýravelferð“ „siðferði“ „gæði“ „regnskógar“ „þjóðleg“

NEYTENDASTOFA

Merki – hvaða kröfur?

Merki verða að:

- Upplýsa um eitthvað sem er “meira/umfram” aðrar vörur
- Upplýsingar séu “sannar”
- Upplýsingar séu “skiljanlegar”

Ef ekki gert:

Getur verið brot á lögum nr. 57/2005 um eftirlit með villandi viðskiptaháttum og markaðssetningu:

Viðskiptahættir eru villandi ef þeir eru líklegir til að **blekkja** neytendur eða eru með þeim hætti að neytendum eru veittar **rangar upplýsingar** í þeim tilgangi að hafa áhrif á ákvörðun þeirra um viðskipti,

s.s....eðli vöru eða þjónustu, ...helstu einkenni vöru eða þjónustu við viðskiptavini, meðferð kvartana,,,aðferð við framleiðslu,,,verð vöru eða þjónustu eða aðferð við útreikning á verði... þörf fyrir þjónustu, varahluti...og viðgerðir, réttindi, hæfni eða annað sem varðar aðstæður söluaðila...skyldur, vörumerki og önnur hugverkaréttindi.....lögbundin réttindi neytanda.

NEYTENDASTOFA

Merki – hvaða kröfur?

- Hver er eigandi merkisins?

Algengast einkaaðiliar eiga merki, s.s. samtök, fyrirtæki (vottunaraðili)

- Hver eru skilyrðin til að fá merkið?

Skilyrði sem þarf að uppfylla séu skýr, birt opinberlega á aðgengilegan hátt, s.s. heimasíðu

- Hvernig fer vottun fram?

Lykilatriði eru traust, fagleg úttekt sjálfstæður og faggiltur vottunaraðili votti gagnvart ISO/IEC 17067:2013 Samræmismat – Grunnatriði vottunar og leiðbeiningar um vottunarkerfi

- Hvernig fer svo eftirlit fram og hver framkvæmir það?

Skilyrði um upphafsvottun séu ávallt og viðvarandi uppfyllt, reglulegar úttektir, eftirlit

Framkvæmdin: sjálfstæður vottunaraðili kemur í úttektina,+ innra eftirlit, rekjanleiki ofl

- Skráning og vernd merkisins?

Lögformleg skráning (vöru)merkisins – alþjóðleg vernd WIPO

NEYTENDASTOFA

Merki – vilja neytendur merki?

- **Sýnileg merki og skýr skilaboð um þýðingu og traust merkis:**
Getur gagnast neytendum og flýtir fyrir VALI á vöru í samkeppni, alþjóðavæðing hefur ýtt undir þróunina sbr. upprunaland, o.fl.
- **Leita neytendur að merkjum?**
Kannanir benda til að þeir leita ekki almennt eftir merkjum sbr. Eurobarometer könnun árið 2000.
Spurning: er þetta að breytast? Algengt líka að neytendur skilja ekki merkin og hvort þau eru opinber merki eða merki einkaaðila
- **Sækjast framleiðendur eftir merki – hver er hvatinn?**
Aukin gæðastjórnun við framleiðslu, aukin vottun, aukin samkeppni, vernd vöruheitis
- **Algengt að frjáls samtök neytenda í Evrópu hugnast ekki merki**
Frjáls samtök velja vörur í prófun og birta niðurstöður, sama próf gert fyrir alla, jafnt með merki og þau sem hafa ekki merki og stundum finnast villandi og blekkjandi merki

NEYTENDASTOFA

Kröfur neytenda - samandregið

Sýnileg merki verða að m.a. að uppfylla kröfur:

- Eignarhald - hver á merki og umgjörð þess sé skýr
- Uppfylli skilyrði sem eru aðgengileg og opinber
- Virkt, reglubundið og óháð eftirlit veitt af faggiltri vottunarstofu
- Blekkir ekki neytendur eða villi um við innkaup neytenda
- Kostnaður við öflun vottunar tryggir aukið virði til neytenda

NEYTENDASTOFA

Umræður og fyrirspurnir ?

TAKK FYRIR

NEYTENDASTOFA

Merkingar matvæla

